

Sectorprognoses Leisure, 7 april 2021

Druk op marges en koopkracht remt herstel leisuresector

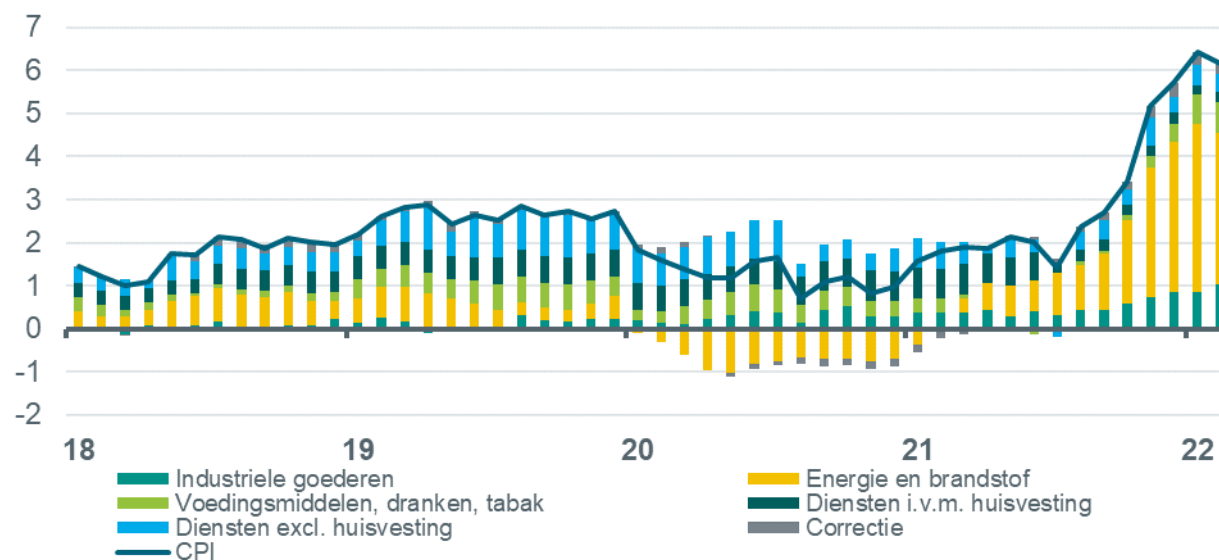
Gerarda Westerhuis, sectoreconoom Leisure en Retail gerarda.westerhuis@nl.abnamro.com

Vanaf 23 maart 2022 zijn alle coronamaatregelen opgeheven. Ook nachtclubs, discotheken en festivals mogen weer onbeperkt open. Hoewel het langverwachte herstel van de leisuresector wordt ingezet, wordt deze vertraagd door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. De hoge energieprijzen drukken op de winstmarges en consumenten voelen de prijsstijgingen steeds meer in de portemonnee.

Ondernemers kampen met stijgende energieprijzen. Zo bedroegen de energiekosten van de traditionele horeca in 2019 gemiddeld 2,5 procent van de omzet en 17 procent van het resultaat. Daarnaast hebben horecaondernemers te maken met de indirecte gevolgen van de hoge energieprijzen, zoals bij de inkoop van bijvoorbeeld voedingsmiddelen die eveneens in prijs zijn gestegen.

Al geruime tijd zijn de gestegen energieprijzen de hoofdoorzaak van de inflatie, die in februari 6,2 procent was ten opzichte van dezelfde maand in 2021. De prijsdruk vanuit voedingsmiddelen en industriële goederen neemt echter ook verder toe door onder andere toeleveringsproblemen en grondstoftekorten. Waar de stijgende kosten eerder werden opgevangen door de producenten in de keten, krijgt de consument nu meer van de gevolgen van de prijsstijgingen voor de kiezen.

Inflatie vooral gestuwd door hoge energieprijzen

Bron: CBS, bewerkt door ABN AMRO Economisch Bureau

Het aanbod van energie, grondstoffen en producten blijft naar verwachting zeker nog een jaar problemen geven. Daardoor blijven de prijzen hoog of gaan zelfs nog verder stijgen. De sancties van Westerse overheden en zelfsanctionering van bedrijven vergroten deze problemen. Hoe groot de gevolgen hiervan zijn op de economische ontwikkeling hangt onder meer af van de duur van de oorlog.

Ondanks alle onzekerheden [verwacht ABN AMRO](#) een groei van de Nederlandse economie van 3,1 procent in 2022 en 1,3 procent in 2023.

Macro-economische groeiverwachtingen

(In procenten, jaar-op-jaar)

	2021	2022	2023
Nederlandse economie			
BBP	5	3,1	1,3
Part. consumptie	3,5	4,6	0,8
Overheidsconsumptie	5,5	3,6	1,5
Investerings	3,5	3,1	2,1
Invoer	5,1	2,6	2,2
Uitvoer	6,6	1,9	2,1

Bron: ramingen ABN AMRO Economisch Bureau, 30 maart 2022

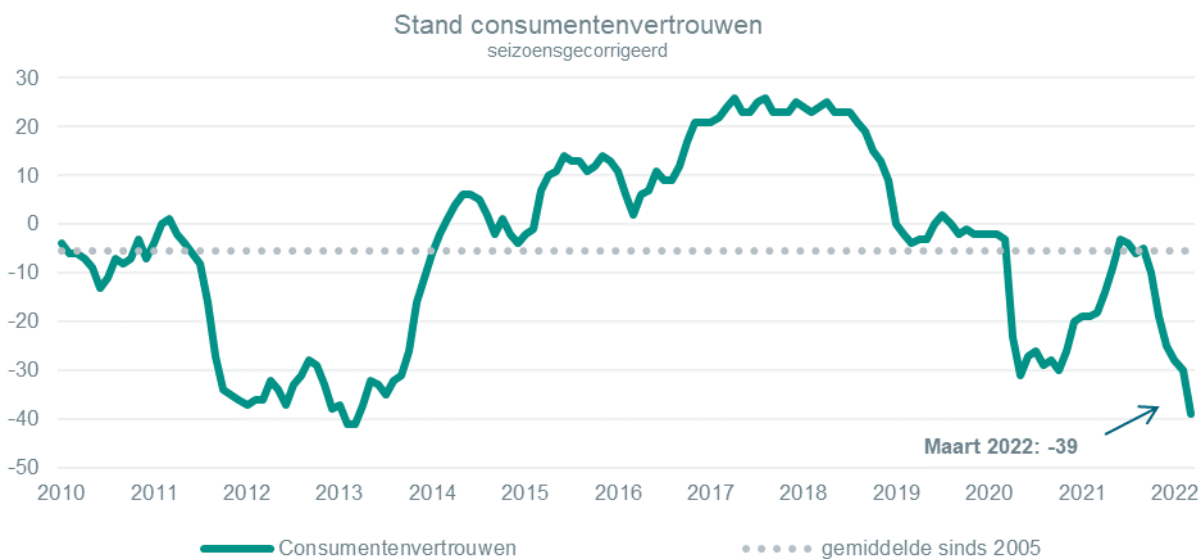
Consumentenbestedingen

Terwijl aan de aanbodzijde ondernemers worstelen met [de vraag of ze de gestegen prijzen wel volledig kunnen doorberekenen](#) aan hun klanten, drukken de gestegen prijzen aan de vraagzijde op de koopkracht van de consument en daarmee op de consumptieve bestedingen. De stijgende inflatie wordt namelijk niet volledig gecompenseerd door de cao-loongroei, zo verwacht ABN AMRO.

Vooraf aan het eind van 2022 en in 2023 worden de consumptieve bestedingen geraakt, zodra ook de huishoudens die nu nog een vast energiecontract hebben, worden geconfronteerd met een hogere energierekening. De consumptieve bestedingen zijn nog hoog in het begin van 2022 wegens inhaalvraag die ontstaan is na de coronacrisis. Een deel van het opgepotte spaargeld wordt mogelijk in eerste instantie aangewend tegen de hogere prijzen. Ook compensatie vanuit de overheid zal mitigerend werken. Al met al verwacht ABN AMRO een toename van de consumptiebestedingen van 4,6 procent in 2022 ten opzichte van 2021.

De onzekerheden worden weerspiegeld in het consumentenvertrouwen, dat in maart verder is gezakt naar -39. Zowel het oordeel over het economische klimaat als de koopbereidheid, waaronder het doen van grote uitgaven gingen achteruit. Traditioneel is de leisuresector gevoelig voor een laag consumentenvertrouwen.

Consumentenvertrouwen verder onder druk

Bron: CBS, Consumentenvertrouwen, seizoensgecorrigeerd

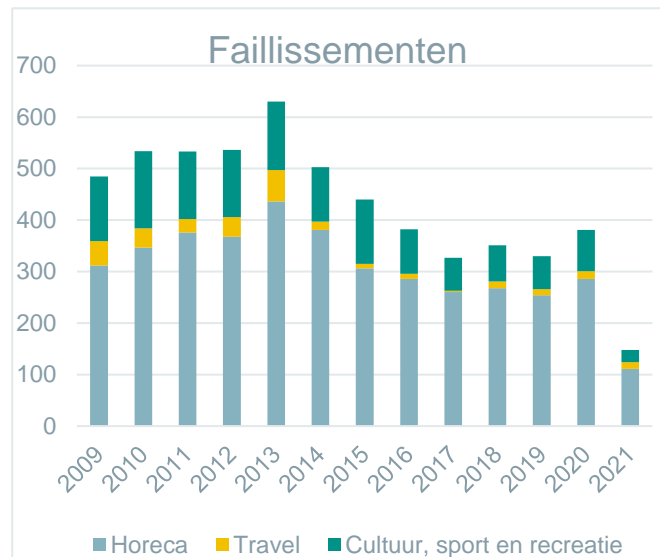
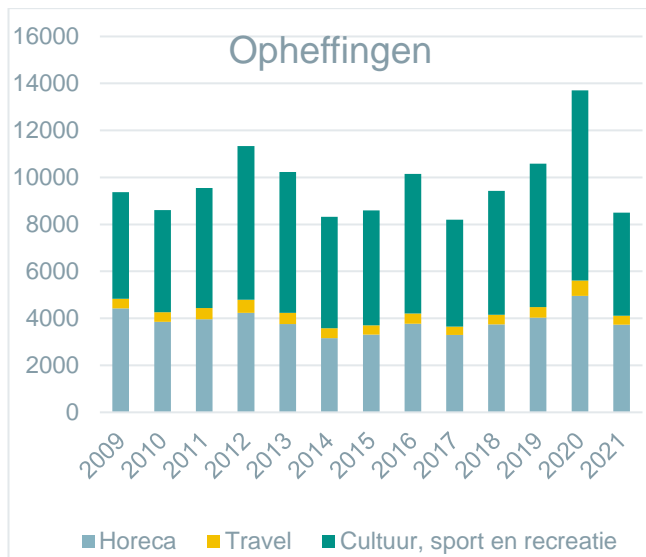
Faillissementen

Uit [cijfers](#) van Locatus blijkt dat sinds de start van de coronacrisis minstens 486 cafés, 240 lunchrooms en 99 restaurants de deuren sloten. Ook andere segmenten zijn hard getroffen door de crisis en dan met name in 2020. Zo steeg het aantal opheffingen in de travel van 460 in 2019 naar 650 in 2020; een stijging van ruim 41 procent.

Het aantal faillissementen en opheffingen in 2021 is daarentegen relatief laag, ondanks de verplichte sluitingen en grote dalingen in de omzet van veel leisurebedrijven. In 2021 waren er 148 faillissementen in de leisuresector; ruim 60 procent minder dan in 2020. Het aantal opheffingen daalde met 38 procent in 2021 ten opzichte van 2020. Door kapitaalstortingen van ondernemers, steunmaatregelen van de overheid en uitstel van betalingen bij de banken en de belastingdienst zijn veel bedrijven overeind gebleven.

Verwacht wordt dat het aantal faillissementen en opheffingen toeneemt nu de steun na het eerste kwartaal van 2022 gestopt is. [De horeca ontving met 5,9 miljard euro bijna 20 procent](#) van alle steun op basis van de regelingen NOW en TVL. Binnen de horeca kregen restaurants de meeste steun, gevolgd door hotel-restaurants en cafés. In totaal hebben alle sectoren vanaf maart 2020 tot en met september 2021 ongeveer 31 miljard euro aan steun gekregen ter compensatie voor loonkosten en vaste lasten tijdens de coronacrisis.

Aantal faillissementen en opheffingen laag in 2021

Bron: CBS

Schulden

Niet alleen stopt de overheidssteun per 1 april 2022, veel ondernemers kampen bovendien met uitstaande schulden. Binnen de horecasector is de gemiddelde [belastingenschuld](#) van hotels, restaurants en cafés in 2021 flink opgelopen. Zo steeg de schuld van hotels tussen februari en augustus van 205.000 naar 309.000 euro gemiddeld per bedrijf, een toename van 50 procent. Voor restaurants nam de gemiddelde belastingenschuld toe van 55.000 naar ruim 76.000 euro. Dit is een stijging van 38 procent.

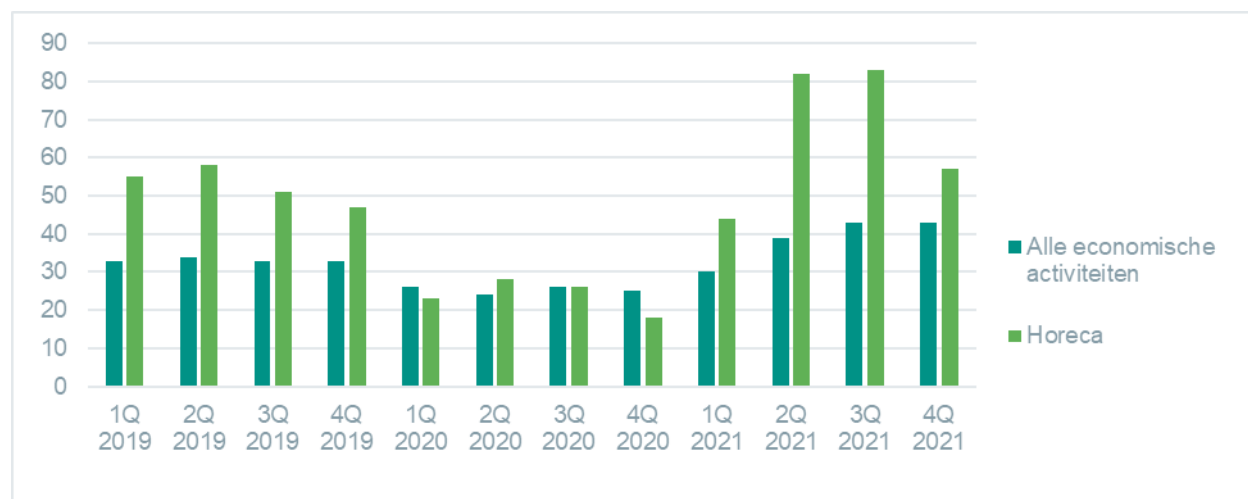
Veel horecaondernemingen hebben naast de belastingenschuld ook andere schulden waardoor de druk op de kasstromen nog hoger is. Zo geeft 22 procent van de horecabedrijven aan een totale schuldenlast te hebben die hoger is dan voor de coronacrisis en die problematisch is voor het bedrijf. Dit blijkt uit de Conjunctuurenquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die gemeten is aan het begin van het derde kwartaal van 2021. Naast de opgelopen belastingenschuld zegt 12 procent van de horecaondernemers een huurschuld te hebben en bijna 6 procent een schuld bij een geldverstrekker zoals banken. Ten opzichte van alle Nederlandse ondernemingen met respectievelijk 2,1 procent (huurachterstand) en 1,8 procent (achterstand bij geldverstrekkers) zijn dit relatief hoge percentages. Het percentage horecaondernemers dat een schuld bij toeleveranciers heeft, is vergelijkbaar met alle Nederlandse ondernemingen, namelijk 0,8 procent

Personeelstekorten

Een andere rem op een snel herstel van de sector betreft het personeelstekort. De gevolgen van de opheffing van de lockdown in het tweede kwartaal van 2021 zijn duidelijk af te lezen uit de ontstane vacatures en de vacaturegraad van de horeca. Toen de restaurants en cafés weer open mochten, was er snel behoefte aan personeel. Het aantal ontstane vacatures steeg tussen het eerste en tweede kwartaal hierdoor van 19.000 naar 43.000. En de vacaturegraad verdubbelde bijna met een toename van 44 naar 82 vacatures per 1.000 banen. Door de lockdown aan het eind van 2021 namen de ontstane vacatures weer iets af naar 21.000.

Veel werknemers uit de horeca zijn tijdens de lockdowns ontslagen, dan wel vrijwillig vertrokken, en het is zeer de vraag of zij terugkeren. Tijdens de coronacrisis konden [jongeren tegen een hoger salaris](#) werken bij locaties van de GGD, waar de werktijden ook regelmatig zijn. Inmiddels mengen ook andere sectoren en nieuwe toetreders, zoals flietsbezorgers, zich in de strijd om personeel.

Vacaturegraad in de horeca hoog

Bron: CBS, vacaturegraad is aantal vacatures per 1.000 banen

Prognoses per subsector

De gevolgen van de oorlog vertragen het herstel van de leisuresector. Daar komt bij dat de sector net uit de coronacrisis komt. De verschillen tussen de onderliggende subsectoren zijn echter groot. Zo zijn fastfood, vakantieparken en campings redelijk door de crisis gekomen. Voor reisondernemers, restaurants, musea, attractieparken, dierentuinen en bioscopen geldt dit niet. Zij zagen hun omzet fors terugvallen door de verplichte sluitingen. In sommige gevallen is de schade door faillissementen en vertrek van personeel zo groot dat herstel moeizaam verloopt en in andere gevallen wordt min of meer geprofiteerd van de enorme veranderingen die de coronacrisis teweeg heeft gebracht.

Subsector	Eenheid	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
		groei (%)	groei (%)	groei (%)	groei (%)	index	index	index	index
		j-op-j	j-op-j	j-op-j	j-op-j	2019=100	2019=100	2019=100	2019=100
Restaurants	Omzet [1]	-35	15	20	10	65	75	90	99
Fastfood	Omzet [1]	-13	18	5	5	87	103	108	113
Catering	Omzet [1]	-36	14	8	10	65	73	79	87
Hotels	Overnachtingen [2]	-47	8	25	20	53	57	72	86
-waarvan zakelijk	Overnachtingen [2]	-63	6	35	50	37	39	53	79
Campings	Overnachtingen [2]	-6	24	2	0	94	117	119	119
Vakantieparken	Overnachtingen [2]	-20	24	5	0	80	99	104	104
Travel	Omzet [3]	-80	80	100	30	20	36	72	94
Sport (fitness)	Abonnementen	-30	5	15	15	70	74	85	97
Musea	Bezoekers [4]	-60	-26	100	50	40	30	59	89
Bioscopen	Bezoekers [5]	-56	-5	80	30	44	42	75	98
Attractieparken & Dierentuinen	Bezoekers	-61	35	60	20	39	53	84	101

Bron prognoses 2022 en 2023: ABN AMRO Sector Advisory

[1] Bron: FSIN, CBS

[2] Bron: CBS

[3] Bron: CBS, ANVR

[4] Bron: Museumvereniging, op basis van aantal bezoekers, inkomsten uit horeca en subsidies niet inbegrepen

[5] Bron: NVPI, inkomsten uit horeca zijn niet inbegrepen

Travel

De coronajaren 2020 en 2021 zijn wereldwijd zware jaren voor de reisbranche geweest. In Nederland zakte met name het buitenlandse toerisme in 2021 nog verder weg dan in 2020. Het voorzichtig ingezette herstel in de zomer van 2021 werd abrupt onderbroken door de snelle verspreiding van de Omikron-variant. Door de onzekerheid en onduidelijkheid rondom verplichte vaccinaties gingen veel Nederlanders in eigen land op vakantie; het aantal Nederlandse toeristen kwam daardoor in 2021 al wel op het niveau van 2019.

Inkomend

Ook in 2022 verwacht ABN AMRO dat het inkomend toerisme nog niet op het niveau van voor de crisis komt. Volledig herstel van het internationale toerisme zal pas in 2024 plaatsvinden. Het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC), dat met twee scenario's werkt, verwacht een groei van het inkomend toerisme tussen 48 en 90 procent. De snelheid van herstel wordt mede bepaald door duur van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. De stijgende olieprijs vertalen zich in hogere prijzen voor vliegtuigbrandstof en vormen zo een risico voor herstel. Een groot deel van de reizigers is bovendien voorzichtig met het boeken van langeafstandsvluchten omdat dat met relatief hoge uitgaven gepaard gaat.

Binnen Europa verwacht ABN AMRO sneller herstel van het toerisme. Een lichte afname van het binnenlands toerisme in Nederland wordt gecompenseerd door toerisme uit omliggende landen zoals Duitsland en België. De Britten zijn vooralsnog terughoudend. Als reizigers van buiten de Europese Unie (EU) moesten zij tot 23 maart een verplichte coronatest doen om in Nederland op vakantie te kunnen.

Nederlanders

Nu reizen weer mogelijk is, gaan Nederlanders deze zomer ook weer meer naar het buitenland op vakantie, vooral naar Zuid-Europese landen. Nederlanders moeten wel rekening houden met duurdere vakanties. Review- en boekingsite Zoover liet weten dat vakanties gemiddeld 11 procent duurder zijn geworden ten opzichte van 2019; voor vakanties naar Spanje is dit zelfs 25 procent. De belangrijkste oorzaken zijn de enorme vraag naar reizen in met name de meivakantie en de gestegen kerosineprijzen die door vliegtuigmaatschappijen worden doorberekend in de vliegtickets.

Zakelijk

De zakelijke reismarkt herstelt zich langzamer dan de toeristische markt. Bedrijven laten de restricties voor eigen personeel wel iets los, maar zijn nog terughoudend. Veel ondernemingen schroeven de frequentie

van buitenlandse bedrijfsbezoeken en internationale congressen terug uit kostenoverwegingen of uit duurzaamheidsoogpunt.

Hoewel in de markt positieve geluiden te horen zijn over het aantal boekingen voor congressen, is deze markt zeker nog niet hersteld. In de eerste twee kwartalen van 2022 lopen de aantallen nog sterk achter door de terughoudendheid. Een groot gedeelte van de congressen die wel gepland zijn, zijn uitgestelde congressen en een groot deel wordt nog online of in hybride vorm gedaan. De livecongressen moeten het vooralsnog met minder deelnemers doen. NBTC laat weten dat voor 2022 wel weer internationale congressen op de planning staan, maar dat het er veel minder dan in 2019 zijn.

Hotels

In 2021 zijn in Nederland 17 procent minder overnachtingen in hotels, op campings, vakantieparken en groepsaccommodaties gemaakt dan in 2019. De afname in het aantal overnachtingen is toe te schrijven aan het wegblijven van buitenlandse gasten. Zij maakten vorig jaar 64 procent minder overnachtingen dan voor het uitbreken van de coronapandemie. Nederlanders maakten juist meer overnachtingen; een stijging van 16 procent. Veel Nederlanders hebben in de zomer vakantie in Nederland gehouden. Zij verbleven met name op campings (42 procent stijging) en op vakantieparken (31 procent stijging). In hotels kwamen zowel minder binnenlandse als buitenlands gasten. In 2021 zagen zij daarom 43 procent minder overnachtingen dan in 2019.

Minder overnachtingen

Soort accommodatie	Daling overnachtingen in 2021	Aandeel	Uit Nederland t.o.v. 2019	Uit buitenland t.o.v. 2019
Totaal	-17		16	-64
Hotels	-43	31	-9	-70
Campings	17	25	42	-50
Vakantieparken	-1	42	31	-57
Groepsaccommodaties	-39	3	-36	-68

Bron: CBS

ABN AMRO rekt voor 2022 op een groei van het aantal hotelovernachtingen met 25 procent ten opzichte van 2021. De branche komt daarmee nog niet op het niveau van 2019. Ook voor de hotelbranche geldt dat de oorlog voor veel onzekerheid zorgt. Zo laten de landen in de onderstaande tabel na de invasie van Rusland in Oekraïne op 24 februari een daling zien in het aantal hotelboekingen. In Nederland lag op 24 februari het aantal hotelboekingen op 91 procent van het niveau van 2019; op 28 februari was dit alweer gedaald naar 85 procent. De oorlog lijkt zo het ingezette herstel af te remmen.

Aantal hotelboekingen per land in vergelijking met 2019 (In procenten)

	1-jan-22	24-feb-22	28-feb-22
Global	73,5	83,7	80
Nederland	36,5	91,1	84,7
Frankrijk	79,4	98,1	95,5
Duitsland	55,9	66,8	63,5
Italië	53,6	68,7	65,6
Spanje	83,1	106,8	99
Verenigd Koninkrijk	70,2	92,8	88,7
Verenigde Staten	78,3	93,5	89,2

Bron: Amsterdam&Partners

De hotelbranche is bovendien nog aan het herstellen van de coronacrisis. Van de logiesaccommodaties hebben hotels het meest last gehad van de restricties tijdens de coronapandemie, waarbij de snelheid van het herstel verschilt per regio en doelgroep. Zo daalden de overnachtingen van buitenlandse gasten in 2021 met nog eens 12 procent bovenop de daling van 66 procent in 2020. Overnachtingen door zakelijke gasten lieten een klein plus van 6 procent zien. Hiermee kwam de zakelijke markt echter nog lang niet op het niveau van 2019 (-60 procent).

Hotels in zwaar weer

Type gast	2020	2021	2021 t.o.v. 2019
% verandering j-op-j			
Totaal	-47	8	-43
Binnenland	-24	20	-9
Buitenland	-66	-12	-70
Zakelijk	-63	6	-60

Bron: CBS, aantal hotelovernachtingen

Voor de zakelijke overnachtingen verwacht ABN AMRO een verdere stijging met 35 procent in 2022 ten opzichte van 2021. Hiermee komen hotels op ruim de helft van het aantal zakelijke overnachtingen als in 2019. Collega's van grote internationale bedrijven zoeken elkaar naar verwachting na het bedwingen van

het virus minder vaak fysiek op. Voor hen is videobellen een goed alternatief geworden. Hotels die gericht zijn op de zakelijke markt doen er dan ook goed aan om zich meer dan voorheen te richten op lokale mkb-bedrijven. Naar verwachting maken zij een inhaalslag met trainingen, teambijeenkomsten en strategiesessies.

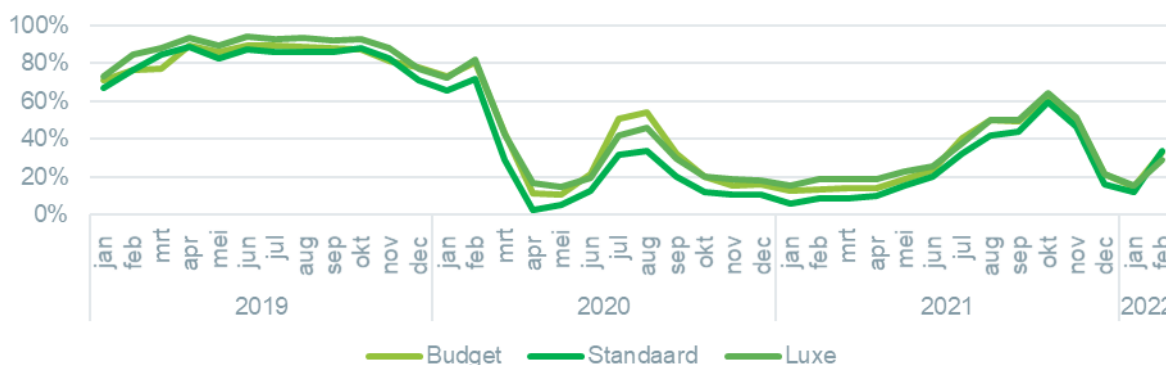
Hoewel hotels gericht op Nederlandse gasten wel weer herstel lieten zien, kwamen de overnachtingen met een stijging van 20 procent ten opzichte van 2020 ook nog niet op het niveau van 2019. Hotels die gericht zijn op toeristen uit Nederland, Duitsland en België doen er goed aan om zich te verdiepen in de voorkeuren van de vakantiegangers. Net als bij de vakantieparken zijn zij sterk geïnteresseerd in de directe omgeving.

Amsterdam

Voorals voor hotels in de regio Amsterdam die afhankelijk zijn van Amerikaanse en Aziatische gasten laat herstel langer op zich wachten. Het intercontinentale vliegverkeer komt naar verwachting pas in 2024 op het niveau van voor het uitbreken van de pandemie. Liefst 84 procent van de hoofdstedelijke hotelgasten was in 2019 buitenlander. Ook had 30 procent van de hotelgasten een zakelijk motief. Deze hotels hadden in 2020 en 2021 zwaar te lijden onder de reisrestricties. Desondanks waren veel Amsterdamse hotels in staat om in de zomerperiode hun bezetting te verhogen met korte stedentrips voor voornamelijk Nederlandse en Europese toeristen.

Hoewel de Amsterdamse hotels veerkracht toonden tijdens de zomermaanden, daalden in december door de lockdown de bezettingsgraden van de drie segmenten budget, standaard en luxe alweer snel naar 15 procent; slechts iets hoger dan de 8 procent bezettingsgraad in de eerste maanden van 2021. Veel hotels spelen pas quitte bij een bezetting van 55 procent of meer. Het herstel dat zich sinds de lockdown in februari 2022 aftekent, wordt mogelijk door de oorlog in Oekraïne vertraagd.

Bezettingsgraden Amsterdamse hotels op 29 procent in februari

Bron: Amsterdam&Partners, Gemiddelde kamerbezettingsgraad per segment

Campings en vakantieparken

Uit de CBS-data blijkt dat campings en vakantieparken een goed jaar hebben gedraaid. De branches zijn in trek bij vakantiegangers uit Nederland, Duitsland en België. De omzet steeg in 2021 met 26,3 procent ten opzichte van 2020 en het aantal reserveringen nam toe met 16,7 procent, zo laat Stratech weten. De omzetverhoging is met name te danken aan een hogere bezettingsgraad en de gestegen gemiddelde nachtprijs. De omzet per kamer of plaats lag hierdoor in 2021 32 procent hoger dan in 2020.

Ook in 2022 nemen de boekingen naar verwachting een hoge vlucht, vooral voor lange weekenden als Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. Vooral toeristen uit de omliggende landen boeken weer meer in Nederland. Door de versoepelingen hebben veel Nederlanders de blik juist meer buiten Nederland gericht. Voor heel 2022 rekt ABN AMRO op een stijging in overnachtingen met 5 procent voor vakantieparken en 2 procent voor campings ten opzichte van 2021.

Restaurants

Voor veel horecaondernemingen was 2021 een slecht jaar met name door de strenge lockdown gedurende de eerste vier maanden. Voor veel ondernemers was het onmogelijk om die eerste maanden gedurende de rest van het jaar goed te maken. Veel mensen staan momenteel te popelen om uit eten te gaan. De transactiedata van ABN AMRO laten zien dat particuliere klanten van de bank gecorrigeerd voor inflatie in februari 8 procent meer besteedden in restaurants dan in dezelfde maand in 2019. Dankzij de veerkracht van de branche verwacht ABN AMRO dat herstel in 2022 inzet met een groei van 20 procent ten opzichte van 2021. Hiermee komt de branche op 90 procent van het niveau van 2019. Wel moet rekening gehouden worden met een aantal belangrijke onzekerheden.

	Transactiedata t.o.v. zelfde maand 2019, gecorrigeerd voor inflatie												2022	
	2021												Jan	Feb
	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb
Bars/Cafés	-75%	-73%	-73%	-70%	-33%	-1%	23%	16%	24%	21%	-15%	-48%	-41%	16%
Restaurants	-42%	-49%	-49%	-41%	-20%	3%	23%	20%	23%	13%	-12%	-37%	-20%	8%
Thuisbezorging en afhaal	149%	145%	127%	147%	117%	81%	76%	72%	63%	72%	66%	86%	140%	111%

Niet inbegrepen zijn zakelijke en contante betalingen. Ook de bestedingen van buitenlandse toeristen ontbreken in deze tabel.

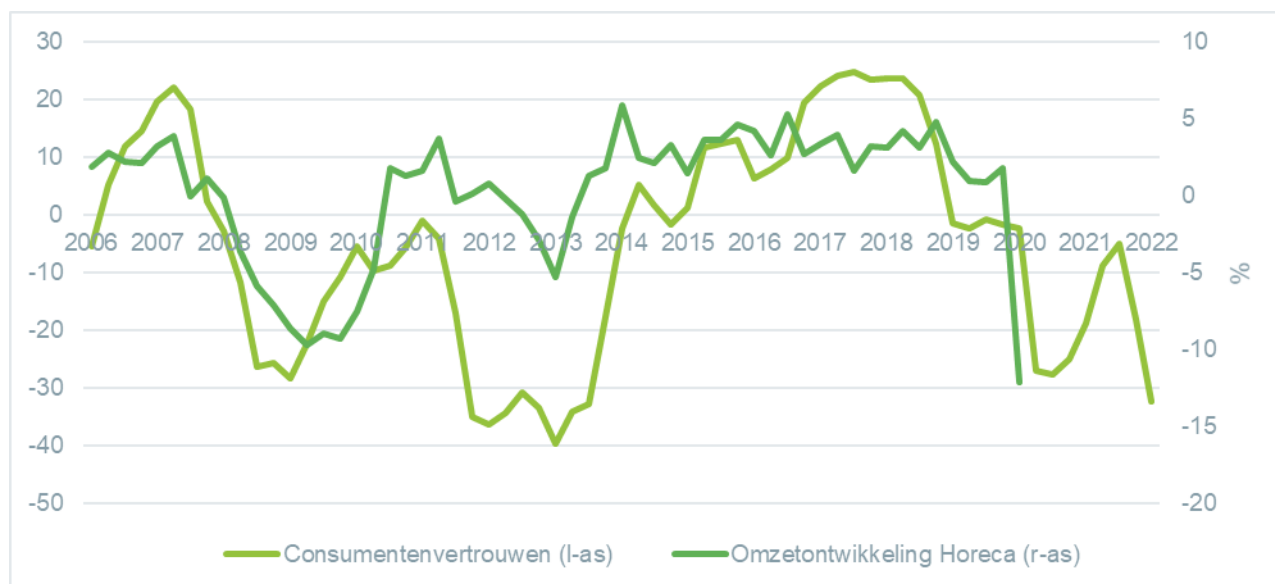
Het herstel dit jaar wordt mogelijk geremd door het tekort aan personeel waardoor de bedrijfsvoering onder druk kan komen te staan. De arbeidskrachte lijkt voorlopig stand te houden en het resultaat is dat er meer 'systeemhoreca' komt. Dit zijn zeer efficiënt ingerichte keukens, met een duidelijke formule en uitstraling aan de voorkant. Systeemdenken in de horeca hoeft overigens niet ten koste te gaan van de

diversiteit in het Nederlandse horecalandschap, mits ook zelfstandige ondernemers blijven kijken naar het stroomlijnen en vereenvoudigen van processen in keukens en bediening.

Daarnaast neemt de druk toe om prijzen te verhogen door de stijgende energie-, voedings- en verpakkingsprijzen. Zo zetten de sterk gestegen voedselprijzen druk op de marge van horecaondernemingen. In februari [namen de consumentenprijzen van graanproducten](#) als pasta (15,8 procent), meel (10,1 procent), brood (4,4 procent) en bier (10,6 procent) toe. Ook de prijs van margarine (10,9 procent) steeg als gevolg van het zeer hoge prijsniveau van plantaardige oliën. Food retail zal mogelijk inspelen op de stijgende prijzen in de horeca. De afgelopen twee jaren hebben vooral supermarkten geprofiteerd van de verplichte sluiting van de horeca. Nu de restaurants weer open zijn, proberen supermarkten deze nieuwe omzet vast te houden door blijvend in te zetten op food service, zoals het bezorgen en afhalen van maaltijden, maaltijdboxen, en 'dark kitchens'.

Door de dalende koopkracht is de kans aanwezig dat de consument minder vaak uit eten gaat of minder uitgeeft per maaltijd. Het lage consumentenvertrouwen van -39 in maart is een voorbode van de verwachte terugval. Uit de recente geschiedenis blijkt dat de horecaomzet meebeweegt met het consumentenvertrouwen. Tijdens de financiële crisis van 2008 bijvoorbeeld nam het vertrouwen fors af waarna de consument minder vaak en minder luxe uit eten ging. Als we deze correlatie doortrekken naar de huidige situatie waarin het consumentenvertrouwen is gedaald naar een nieuw dieptepunt, kunnen we concluderen dat het huidige groeitempo hoe dan ook zal afzwakken.

Relatie consumentenvertrouwen en horecaomzet

Bron: CBS, bewerkt door ABN AMRO. Consumentenvertrouwen en omzet per kwartaal

Fastfood

De schade van de lange lockdown valt relatief mee voor de fastfoodbranche, hoewel sommige gemakformules, zoals die in de binnensteden, op stations en luchthaven, wel degelijk geraakt zijn. Het omzetverlies in 2021 was minder groot dan in restaurants, omdat de ketens goed zijn ingericht op de groei in bezorgen en afhalen. Ook profiteerden ze van de vele gezinnen die afgelopen zomer in eigen land op vakantie gingen. Voor aankomend jaar verwacht ABN AMRO een verdere stijging van 5 procent ten opzichte van 2021.

Vooraf maaltijdbezorging nam tijdens coronapandemie een grote vlucht als goed alternatief voor de gesloten horeca. Zo laten de transactiedata van ABN AMRO duidelijk zien dat vooral tijdens lockdowns de bestedingen van klanten aan thuisbezorging en afhaal een vlucht namen. Zo namen deze bestedingen gecorrigeerd voor inflatie met 149 procent toe in januari 2021 en met 140 procent in januari 2022, beide ten opzichte van dezelfde maand in 2019. FSIN berekende dat in 2021 maaltijdbezorging met ruim 19 procent steeg ten opzichte van 2020. Vooral platforms en bezorgketens, zoals New York Pizza, Domino's en De Beren, deden goede zaken. Door het ruimere aanbod van bezorgformules, betere dekking en dus kortere levertijden, wordt maaltijdbezorging steeds aantrekkelijker voor de consument.

Ook in de fastfoodbranche is echter onzekerheid door de stijgende energieprijzen. Zo bleek eerder al dat snackbars in Nederland gebukt gaan onder de hoge energieprijzen en dure inkoop van producten als frikandellen en friet. Normaal bedraagt de energieprijs ongeveer 6 procent van de omzet en dit percentage is nu opgelopen tot 20 procent, zo laat het Financieele Dagblad weten. Zeker wanneer het doorberekenen van de kosten niet altijd even makkelijk is, geeft dit veel druk op de marges en winstgevendheid van de snackbars.

Catering

Vooraf catering voor bedrijven, onderwijs en luchtvaart kreeg in 2021 wederom harde klappen door het vele thuiswerken, de sluiting van schoolkantines en de terugval in de passagiersluchtvaart. Catering kampte voor de coronacrisis al met problemen. De omzet herstelde moeizaam en was nog niet op het niveau van voor de financiële crisis van 2008 gekomen. Ook verloor het kanaal marktaandeel aan andere foodservicekanalen als de horeca en fastfood. Ook voor 2022 verwacht ABN AMRO nog geen volledig herstel van de branche. Met een groei van 8 procent komt catering op ongeveer 80 procent van het niveau van 2019.

Aan het verzorgen van maaltijden op scholen wagen steeds minder cateraars zich vanwege de eisen aan gezonde voeding. Leerlingen onttrekken zich hier bovendien aan en bezoeken liever de supermarkt, de horeca of de bezorger in de buurt van het schoolplein. Zodra weer meer mensen op kantoor gaan werken, zullen de cateraars in kantoorpanden het beter doen. We verwachten echter dat nieuwe concurrenten, zoals bezorgers, kleine winkeltjes en moderne automaten, terrein winnen op het gebied van bedrijfslunches.

Attractieparken, dierentuinen, musea en bioscopen

Attractieparken en dierentuinen hebben in de zomer van 2021 goede zaken gedaan doordat veel Nederlanders in eigen land op vakantie gingen. In juli besteedden de klanten van ABN AMRO 32 procent meer in de parken ten opzichte van dezelfde maand in 2019, blijkt uit de transactiedata van de bank. Maar ook in de maanden augustus tot en met oktober waren de parken in trek. ABN AMRO verwacht dat in 2022 de attractieparken en dierentuinen weer veel bezoekers trekken en dat de aantallen op bijna 85 procent van het 2019 niveau komen te liggen. Voor hen staat de gunstige lente- en zomerperiode met lange weekenden als Pasen en Hemelvaart in het vooruitzicht.

	ABN AMRO Transactiedata t.o.v. zelfde maand 2019													
	2021												2022	
	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb
Bioscopen	-98%	-97%	-95%	-95%	-94%	-47%	-26%	-24%	-23%	-22%	-45%	-84%	-78%	-18%
Musea	-70%	-65%	-58%	-46%	-54%	-20%	-20%	-7%	-35%	-17%	-10%	-33%	-71%	-12%
Attractie- en Dierparken	-96%	-95%	-96%	-94%	-74%	4%	32%	15%	20%	15%	-4%	-69%	-77%	-1%

Niet inbegrepen zijn zakelijke en contante betalingen. Ook de bestedingen van buitenlandse toeristen ontbreken in deze tabel.

Musea en bioscopen gingen zwaar gebukt onder de coronamaatregelen. Ze mochten gedurende langere tijd geen of beperkt bezoekers ontvangen. Over heel 2021 waren musea in totaal 24 weken gesloten en in 2020 was dit 19 weken. Het aantal bezoekers daalde hierdoor in 2021 nog verder. En het Parool laat weten dat na de geleidelijke versoepelingen sinds 26 januari het aantal bezoekers nog niet is teruggekeerd naar het niveau van voor de coronacrisis. Veel mensen komen niet opdagen omdat ze corona of griep hebben of bang zijn om besmet te raken. Musea missen vooral de bezoekers uit Azië, die vooralsnog wegblijven uit de hoofdstad. Hierdoor ontvangen bijvoorbeeld het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum slechts de helft van het aantal bezoekers als in 2019. De bezoekersaantallen nemen in 2022 toe tot ongeveer 60 procent van het niveau van voor 2020, verwacht ABM AMRO. Herstel van musea laat langer op zich wachten, omdat veel musea vooral gelegen in de regio Amsterdam sterk afhankelijk zijn van buitenlandse toeristen.

Bioscopen lieten in 2021 een negatieve groei zien van 5 procent ten opzichte van 2020. Hoewel snel herstel intrad na heropening in de zomer kregen de bioscopen de laatste belangrijke weken van het jaar weer een lockdown voor de kiezen. Hierdoor kon de enorme omzetsderving door de verplichte sluiting in de eerste vijf maanden van het jaar niet meer worden goedge maakt. De verplichte sluiting van bioscopen had als gevolg dat mensen tijdens de crisis vaker thuis vanaf de bank films keken. Deze concurrentie van streamingdiensten speelt al langer. Ze zijn een serieus afzetkanaal voor filmdistributeurs geworden. Warner was een van de eerste die in december 2020 zijn eigen film Wonder Woman 1984 zowel in de bioscopen als op HBO Max uitbracht. Ook de Marvel-film Black Widow verscheen tegelijk in de bioscoop en op streamingdienst Disney Plus. Voor 2022 verwacht ABN AMRO een stijging van het aantal bezoekers naar 75 procent van de aantallen in 2019.

Contact

Gerarda Westerhuis
Sr. Sectoreconoom Leisure & Retail
gerarda.westerhuis@nl.abnamro.com
06-29098887

Transactiedata ABN AMRO

Het coronavirus is een nieuw fenomeen voor economen en aangezien de meeste officiële data over consumptie weken, soms maanden, achterlopen is het moeilijk een inschatting te maken van de directe impact van de verspreiding van het virus op de Nederlandse economie. Daarom hebben wij op basis van transactiedata realtime-indicatoren ontwikkeld om consumptie te meten. De data bestaat uit fysieke pintransacties en online betalingen (iDEAL) van ABN AMRO klanten. Per dag gaan er miljoenen transacties door betalingssystemen van banken heen en op basis van deze transacties berekenen wij de geaggregeerde consumptie en de consumptie opgesplitst in verschillende dienst- en productgroepen. Zo kunnen wij onze klanten beter informeren over de staat van de Nederlandse economie en beleidsmakers helpen om goede keuzes te maken op basis van kwantitatieve analyses.

Disclaimer

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Door de onzekerheid over het verloop van het coronavirus zijn deze verwachtingen met meer onzekerheid omgeven dan gebruikelijk. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Teksten zijn afgesloten op 4 april 2022 © ABN AMRO